

BDT2002. 677.

Az iskola objektív felelőssége a gyermek iskolába érkezésétől a távozásáig fennáll, és nem korlátozódik csupán a tanítási órákra. Az oktatási intézmény helytállni tartozik az óráközi szünetekben bekövetkezett balesetért is, mert a gyermek akkor is tanulói jogviszonya alapján tartózkodik az iskolában. Általános jogelv, hogy a speciális szabály megelőzi az általánost, ezért ha az iskola kártérítési felelőssége a speciális - objektív - felelősség szabályai alapján megállapítható, úgy mellőzni kell az általános, vétkességi elven alapuló, gondozói felelősség feltételei fennállásának vizsgálatát.

Alkalmazott jogszabályok: 1993. évi LXXIX. tv. 77. § (3) bek., Ptk. 347. § (1) bek.

A felperes az I. rendű alperes tanulója volt.

Az I. rendű alperes a tanítási órákat két épületben tartja, ezek közül az egyik iskolaépületnek két udvara, egy ún. díszudvara, valamint egy hátsó füves udvara van. Az udvar átláthatóságát fák vagy épületek nem zavarják. Az épületnek az udvari ajtaja egy teraszra nyílik, ahonnan három lépcsőfok vezet le az udvarra. A teraszról az udvaron történő mozgás, a gyermekek helyzete jól áttekinthető.

1997 szeptemberében, a baleset időpontjában is szokásos rend a következő volt: a tanítási órák közötti szünetben - amennyiben ezt az időjárás megengedte - a gyerekek az épületben nem tartózkodhattak, kivéve a testnevelési órára felkészülő osztályokat. Az épületen belüli rendet általában a testnevelő tanár, vagy más ezzel megbízott pedagógus felügyelte.

Az udvaron tartózkodó öt osztály tanulói közül az 1. osztályosokra a saját tanítónőjük felügyelt. A fennmaradó négy osztály tanulói (az összlétszámuk mintegy 80 fő) felügyeletét egy pedagógus látta el. A gyerekek az udvaron belül szabadon mozoghattak, játszhattak.

A 3. órát követő tanítási szünetben a felperes az osztálytársaival játszott, a játék lényege a következő volt:

Két csoportot alkottak, amelyek közül az egyik védelmezte a „bungit”, ahol valamilyen képzeletbeli értéket (valamilyen színes kövel jelképezve) őriztek. A másik csoportnak egy határvonalon átjutva kellett ezt a területet elfoglalnia. A játék során a gyermekek egymást lökdösték, taszigálták.

A felperes (aki a támadó csoporthoz tartozott) szaladt a területet védelmező B. Gábor felé, aki a lábát felemelte, kifordulva a térdét magasra tartotta, az így kinyújtott térdbe szaladt bele nagy erővel a felperes.

Az ütközéskor a földre került, a hasát fájlalta. A társai körülfogták, kissé félrehúzva az egyik barátja megmasszírozta a hasát, azonban az esetről a felügyelő tanárnak nem szóltak. Az ütközés 10 óra 45 és 10 55 perc között történt.

A szünet végét jelző csöngetés után a felperes - akinek változatlanul fájdalmai voltak - a barátja vállára támaszkodva ment be az épületbe. Az aulában iskolagyűlés kezdődött, mely pár percig tartott csak. Ennek során észlelte az I. rendű alperes igazgatója, hogy a felperes sápadt, rosszul van.

Kérdésére a felperes azt mondta, hogy fáj a válla, játszottak az udvaron, egy másik gyermekkel összeütközött és elesett. A felperest ekkor a tornateremből kihozott matracra fektették, hogy pihenjen. A felperes fájdalmai nem szűntek meg, és amikor kb. 11 óra 40 perckor megérkezett az édesanyja, neki arról számolt be, hogy összeszaladt az egyik társával, megrúgták és fáj a hasa. Ekkor értesítették a háziorvost, aki a felperest megvizsgálta és kihívta a mentőt, így szállították kórházba. Ekkor állapították meg, annak következtében, hogy a felperest társa hasba rúgta, megrepedt a lépe, melyet el kellett távolítani.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és megállapította, hogy a felperes kárát nem a nevelési-oktatási intézmény (az I. rendű alperes), hanem a felperes osztálytársa, a gyermekkorú B. Gábor okozta.

Az első fokú ítéletet a felperes támadta meg fellebbezéssel, kérte annak megváltoztatását akként, hogy a megyei bíróság közbenső ítélettel állapítsa meg az alperesek kártérítési felelősségét, az összecszerűség körében pedig az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására, új határozat hozatalára utasítsa.

Kiemelten hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag arra folytatott le bizonyítást, hogy az iskola a felügyelet megszervezése, ellátása során a tőle elvárható módon járt-e el, és figyelmen kívül hagyta, hogy a közoktatási intézmények felelőssége objektív. A káresemény nem az iskola működési körén kívül keletkezett, az I. rendű alperes felelős a más - kiskorú - személy által okozott kárért.

Álláspontja szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az sem állapítható meg, hogy az oktatási intézmény, a felügyelet megszervezése, az orvosi ellátás biztosítása terén a tőle elvárható módon járt el, ezért kártérítési felelőssége az általános szabályok alapján is megállapítható lett volna.

A vétkességi felelősség és a kártérítés összecszerűsége körében a bizonyítás nagy terjedelmű kiegészítését indítványozta.

Az alperes az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. Hivatkozott arra, hogy az iskola felelősségét az általános szabályok alapján kell megítélni, ez alapján pedig - a felügyelet ellátásakor - a tőle elvárható gondossággal járt el.

A másodfokú bíróság felperes fellebbezését az alábbiak szerint találta részben alaposnak.

A másodfokú bíróság az iratok felülvizsgálata után megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, az arra alapított döntése részben megalapozatlan.

A felperes a II. rendű alperes perben állását azért tartotta szükségesnek, mert az I. rendű alperes részben önálló intézmény, pénzügyi ellátásáról a II. rendű alperes gondoskodik. Ez a körülmény azonban a II. rendű alperes kártérítési felelősségét, illetve egyéb jogcímen történő marasztalását nem alapozza meg. Az I. rendű alperes önkormányzati költségvetési szerv, pénzügyi ellátásáról a II. rendű alperesnek kell gondoskodnia. Az iskola marasztalása esetén, ha az I. rendű alperes költségvetése a megítélt kártérítésre nem nyújt fedezetet, úgy a pénzügyi ellátását végző szervnek - a II. rendű alperesnek, - a költségvetési gazdálkodás szabályai szerint gondoskodnia kell a pénzügyi fedezet rendelkezésre bocsátásáról. [Ptk. 37. §, valamint 1992. évi XXXVIII. tv. és Vht. 82. § (1)-(2) bekezdés].

A II. rendű alperesnek jogszabály teszi kötelezővé az I. rendű alperes javára a költségvetési fedezet biztosítását, így jelen eljárásban marasztalására jogi lehetőség - még feltételes - sincs. Ezért az II. rendű alperessel szemben a keresetet el kell utasítani.

Az elsőfokú bíróság a jogszabály téves értelmezésével foglalt állást az I. rendű alperes kártérítési felelősségéről. Az iskola kártérítési felelősségére a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 77. § (3) bekezdése speciális rendelkezést tartalmaz. Eszerint az iskola a tanulónak, a tanulói jogviszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességére tekintet nélkül

teljes mértékben felel, és csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő, vagy a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

Az iskolának az objektív felelőssége a gyermek iskolába érkezésétől a távozásáig fennáll, és nem korlátozódik csupán a tanítási órákra, az oktatási intézmény helyállni tartozik az óráközi szünetekben bekövetkezett balesetért is, mert a gyermek akkor is tanulói jogviszonya alapján tartózkodik az iskolában.

A perben a felperes bizonyította, hogy az óráközi szünetben - tanulói jogviszonyával összefüggésben - balesetet szenvedett, súlyos egészségkárosodás érte, lépét eltávolították, kára keletkezett.

Ezzel szemben az I. rendű alperesnek - a felelősség kimentésére - azt kellett bizonyítani, hogy a felperes kárát az iskola működési körén kívülre eső elháríthatatlan ok idézte elő, vagy a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

Nem tekinthető az oktatási intézmény működési körén kívül eső elháríthatatlan oknak egy másik tanuló károkozó magatartása, mert ez a gyermek is az oktatási intézménnyel fennálló jogviszonya alapján (működési kör) tartózkodik az iskolában, ezért - a balesetkor még gyermekkorú - B. Gábor magatartásáért is az I. rendű alperes köteles helyállni.

Az I. rendű alperes egyéb kimentési okra - a károsult elháríthatatlan magatartására - nem hivatkozott, ezért azt vizsgálni nem kellett.

Általános jogelv, hogy a speciális szabály megelőzi az általánost, ha az iskola kártérítési felelőssége a speciális - objektív - felelősség szabályai alapján megállapítható, úgy mellőzni kell az általános, vétkességi elven alapuló, gondozói felelősség feltételei fennállásának vizsgálatát. [Ptk. 347. § (1) bek.].

A másodfokú bíróság azonban megjegyzi, ha a gondozói felelősség szabályai lennének alkalmazhatók, az I. rendű alperes akkor sem mentesülne a kártérítési felelősség alól, mert nem bizonyította, hogy a felügyelet biztosítása érdekében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható. Nem tekinthető megfelelő felügyeletnek, amikor egyetlen nevelő vigyáz 80 gyermekre, aki nem is észleli - ezért meg sem tiltja - a gyermekek test-test elleni játékát, ami súlyos baleset forrása lehet. Az ügyeletes tanár nem látta - a gyermekek nagy száma, esetleg figyelmetlensége miatt - azt sem, hogy a felperes elesett, majd a társai támogatták be az épületbe. Ezen túl, annak ellenére, hogy az igazgató értesült a baleset körülményeiről, és maga is aggódott a gyermek állapota miatt, az oktatási intézmény nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a felperes mielőbb orvosi ellátáshoz jusson.

Az I. rendű alperes kártérítési felelőssége fennáll, az elsőfokú bíróság azonban téves jogi álláspontja miatt a kártérítés összegére bizonyítást nem folytatott le, ezért e körben a bizonyítás nagy terjedelmű kiegészítése szükséges. A jogalap közbenső ítélettel megállapítható lenne [Pp. 213. § (3) bek.], de a II. rendű alperessel szembeni kereset önállóan elbírálnak, ezért részítélet meghozatalának volt helye [Pp. 213. § (2) bek.].

Ezért a másodfokú bíróság a részítélettel a II. rendű alperes vonatkozásában az első fokú ítéletet helybenhagyta, és megállapította az I. rendű alperes kártérítési felelősségét, és az elsőfokú bíróságot az összegszerűség körében utasította újabb eljárásra, újabb határozat hozatalára.

Az új eljárás során le kell folytatni mindazon bizonyítást, amely alapján megállapítható, hogy felperest milyen mértékű vagyoni és nem vagyoni kár érte.

A felperesnek be kell csatolnia azokat a számlákat, okiratokat, amivel igazolni tudja, hogy gyógykezelésével kapcsolatban milyen kiadásai merültek fel. Orvosszakértő kirendelésével tisztázni kell, hogy a felperest milyen mértékű egészségkárosodás érte, állapotában változás várható-e, vagy az véglegesen kialakult, az alapján milyen munkát fog tudni ellátni, ez miként befolyásolja pályaválasztását, a munkaerő-piaci helyzetét.

A felperesnek módot kell adni arra, hogy további tanúkkal igazolja, hogy a baleset életvitelében, szüleikhez, iskolatársaihoz való viszonyában, lelki életében milyen változást okozott. Pszichológus szakértő bevonásával tisztázandó, hogy pszichés állapotában a baleset okozott-e károsodást, az kezeléssel gyógyítható-e, annak eredményeként változás várható-e. (Fejér Megyei Bíróság Pf. 20 189/2001/5.)